

Matvägran, nattskräck, krampfel i uppfostran eller i svalg?

MARGRETE LOMHOLTS
Barnpsykiatri föreligger nu i sin femte upplaga, kompletterad med bl a ett par kapitel om psykosor och språk- och talrubbingar av överläkare Birte Hoeg Brask, Lomholts efterträdare som överläkare vid Århus barnpsykiatriska klinik. Ett nytillskott i den allmänna psykiatriska litteraturen är leg läk Eva Kähres Psykiatrisk sjukdomslära.

Lomholts barnpsykiatri är avsedd som lärobok för fr a medicinare. Kähres bok är tänkt som lärobok för vårdyrkesfolk överhuvudtaget. Den torde mellertid delvis kräva en bakgrund av förkunskaper som i varje fall elever på gymnasienivå inte besitter.

Båda dessa psykiatriska läroböcker kan ha ett visst allmänintresse och är i stor utsträckning smältbara även för den intresserade lekmannen.

Lomholts lärobok är tillgänglig för lekmän fr a i det avslutande och sammanfattande behandlingskapitlet, som ger en framställning av de inom barnpsykiatri vanligast förekommande behandlingsformerna.

Kähre försöker pedagogiskt fånga läsaren, bl a genom ett rikhaltigt bildmaterial, valt med sinne för dramatik. Hon greppar över moderna uppfattningar av psykisk sjukdom och ger även små historiska glimtar. Sålunda omnämns bl a Kraepelin, Kretschmer, Sheldon och Sjöbring, den senare dock felrefererad.

Kähre säger sig utgå från ett psykodynamiskt tänkesätt. Detta kan förklara att hon i likhet med äldre auktoriteter, t ex Lomholt, förbiser en eventuell biologisk bakgrund till vissa psykiska fenomen, t ex matvägran. Denna kan visst ha psykiska orsaker — och varför inte av psykodynamisk karaktär, d v s miljöbetingade. Men före djupdykningen i problematiken bör man förvissa sig om att inte ömmande tandlister i tandsprickningen är boven i dramat. Tillvänjningen till fast föda sammanfaller olyckligt nog med den för många småbarn så jobbiga tandsprickningen. Matningsskräcken kvarstår längre, ju ambitiösare matningsförsöken bedrivs och kan kvarstå långt sedan det organiska underlaget försvunnit. De s k psykogena pålagringarna kommer att täcka över det ursprungliga orsaksammanhanget.

FACKSPRAKETS »pavor nocturnus», även kallad äkta nattskräck, är den sömnrubbing, som yttrar sig i dramatiska nattliga skrikanfall under vilka barnet är kontaktlöst och oväckbart. Dessa anfall är enligt såväl Lomholt som Kähre uttryck för psykiska störningar, framkallade av ak-

tuella händelser eller miljötryck i barnets tillvaro.

Denna uppfattning stämmer emellertid inte med nya undersökningar, även om *utformningen* av anfallen (på fackspråk »patoplastiken») färgas av barnets aktuella upplevelser. Man har nämligen funnit att praktiskt taget alla barn med denna form av »nattskräck» botas från åkomsten genom ett litet kirurgiskt ingrepp i svalget. Man tar bort den s k »körteln bakom näsan», varvid de dramatiska nattliga anfallen helt försvinner. Övriga psykiska symtom botas däremot ej av denna operation.

Om s k affektkramper, d v s de tillstånd, då barnet skriker tills det blir blått, går i sprättbågeställning, tappar andan och rentav blir medvetslöst ett ögonblick, säger Lomholt kategoriskt att de alltid beror på fel i uppfostran. Att uppfostran här kan tänkas spela en viss roll kan inte förnekas, men lika sannolikt är att biologiska faktorer är avgörande eller i varje fall starkt bidragande till uppkomsten av anfallen.

Att kikhostebarnet fortsätter med kikningsanfall även sedan sjukdomen läkt ut, bara för att få fortsatt uppmärksamhet är också ett i

Lomholts bok kategoriskt påstående som är långt ifrån bevisat.

Lomholt använder fortfarande uttrycken »ofullständig» resp. »komplett» familj — ett stort skönhetsfel i litteratur av detta slag. Sedan länge har man i fackkretsar försökt införa begreppen en- resp. tvåföräldersfamilj och på sistone storfamilj. Vad ska vi idag egentligen mena med en »komplett» familj?

UTAN att vilja nedvärdera de psykodynamiska, sociala och filosofiska aspekterna på de psykiska sjukdomsbilderna tror jag att bästa medlet att bekämpa gamla fördomar, villfarelser och diskriminerings-tendenser inom såväl barn- som vuxenpsykiatri är att slå vakt om den biologiska förankringen. Den är svag i Lomholts bok och ännu svagare i Kähres.

I litteraturförteckningarna till böcker av detta slag tycker man att Annells och Regnérs nu i Skandinavien klassiska läroböcker i barnpsykiatri skulle vara självskrivna. En blamage att Regnérs saknas i Lomholts referenser, och både Annell och Regnérs i Kähres.

Inga-Greta Agrell